

Cesarstwo Bizantyńskie – „nowy Rzym”

Podsumowanie

17

Polecenia podsumowujące

1. Wyjaśnij, dlaczego Cesarstwo Bizantyńskie nazywamy „nowym Rzymem”.
2. Omów reformy cesarza Justyniana I.
3. Opisz charakterystyczne cechy bizantyńskiego systemu politycznego.
4. Przedstaw najważniejsze osiągnięcia kulturowe Cesarstwa Bizantyńskiego.

Rządy Justyniana I Wielkiego

Reforma administracji – zmniejszenie liczby urzędów, ograniczenie kosztów utrzymania administracji.
Dobrze wyszkolona i lojalna armia dowodzona przez Belizariusza.
Liczne podboje – w efekcie prawie całe Morze Śródziemne wewnętrznym morzem Cesarstwa Bizantyńskiego.
Kodyfikacja systemu prawnego – Kodeks Justyniana.
Reforma studiów prawniczych.
Walka z pogaństwem i zaprowadzenie chrześcijaństwa w całym państwie.

Cechy bizantyńskiego systemu politycznego

Cesarz na czele państwa, naczelny prawodawca, dowodzący armią i sprawujący najwyższą władzę sędziowską.
Władza absolutna cesarza.
Wybór władcy przez senat, armię i lud Konstantynopola.
Zwierchnictwo cesarza nad władzą świecką i kościelną – cesaropapizm.
Patriarcha Konstantynopola przewodzący Kościołowi w Cesarstwie Bizantyńskim.
Administracja centralna oparta na urzędnikach (najwyższa władza w rękach logotetów).
Administracja lokalna oparta na strategach i biskupach.
Rozbudowany ceremoniał dworski.

Kryzys religijny w Cesarstwie Bizantyńskim

Pogłębianie się różnic religijnych między Wschodem a Zachodem.
Spór ikonoklastyczny w VIII–IX w. między zwolennikami (ikonodułami) i przeciwnikami (ikonoklastami) kultu ikon.
Cesarz po stronie ikonoklastów.
Papież po stronie ikonodułów.
Koniec konfliktu w IX w. – wygrana ikonodułów.

Osiągnięcia kulturowe

Wpływy greckie, rzymskie i chrześcijańskie w kulturze bizantyńskiej.
Zachowanie tradycji antycznej.
Konstantynopol – najważniejszy ośrodek kultury Bizancjum.
Architektura – bazyliki kopułowe (np. Hagia Sophia, kościół św. Irenej).
Sztuka – mozaiki o tematyce religijnej, pisanie (malowanie) ikon.
Rozwój historiografii (np. Prokopiusz z Cezarei), hagiografii oraz liryki (np. św. Roman Melodos).

Polecane publikacje

Robert Browning, *Justynian i Teodora*, Warszawa 1996.
Georgij Ostrogorski, *Dzieje Bizancjum*, Warszawa 2015.
Kazimierz Zakrzewski, *Bizancjum w średniowieczu*, Warszawa 1995.

